

บทที่ 5

แนวโน้มของกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับรัฐ ที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้าย

จากที่กล่าวมาในบทต่าง ๆ ได้แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของรัฐที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นและสังคมโลกมีการตอบสนองต่อปรากฏการณ์ดังกล่าวอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศขึ้นมาเพื่อรองรับการกระทำละเมิดกฎหมายเช่นนั้น และในบทนี้จะได้สรุปให้เห็นว่าแนวโน้มของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปในทิศทางใด

1. แนวโน้มของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อกรณีของรัฐที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้ายที่สำคัญ คือ กฎหมายระหว่างประเทศมีแนวคิดที่ยอมรับว่ารัฐที่กระทำละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศที่ร้ายแรงในทางอาญา สามารถถูกลงโทษตามหลักความรับผิดชอบของรัฐได้ เนื่องจากแต่เดิมขอบเขตของความรับผิดชอบรัฐถูกจำกัดเพียงแค่การเยียวยาทางแพ่งเท่านั้น ด้วยเหตุผลที่รัฐมีสภาพเป็นนิติบุคคล การรับโทษทางอาญาบางประการเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาจึงไม่สามารถกระทำได้อย่างไรก็ดี เมื่อศาลทหารนูเรมเบิร์กได้มีคำตัดสินในลักษณะของการลงโทษบุคคลที่อยู่ในอำนาจรัฐจากความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมสงคราม ได้สร้างหลักความรับผิดชอบจากความผิดอาญาสำหรับอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crimes against humanity) ที่มุ่งหมายในการดำเนินคดีบุคคลที่กระทำอาชญากรรมโดยอาศัยอำนาจรัฐ ทำให้ความพยายามที่จะลงโทษรัฐที่กระทำความผิดอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศโอนมาสู่เจ้าหน้าที่หรือตัวแทนรัฐซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาแทน เป็นการยืนยันที่สำคัญว่าการลงโทษทางอาญาบางประการตามหลักความรับผิดชอบรัฐไม่สามารถกระทำได้อันนิติบุคคล แต่หากว่ากฎหมายระหว่างประเทศยังคงเป็นไปตามรูปแบบเดิม ๆ คือ มีเพียงความรับผิดชอบของรัฐทางแพ่งเท่านั้น กฎหมายระหว่างประเทศก็ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความรุนแรงของการก่ออาชญากรรมระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น แม้ว่าขอบเขตที่จำกัดต่อการลงโทษทางอาญาไม่สามารถกระทำได้อรัฐ การขยายขอบเขตความรับผิดชอบมาสู่บุคคลผู้กระทำการ จึงเป็นการจุดประกายแนวทางการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาที่สำคัญ

และจากแนวทางที่เกิดขึ้นของคำตัดสินในศาลนูเรมเบิร์กนี้เองที่ได้มีการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับอาชญากรรมระหว่างประเทศที่ร้ายแรงอันมีผลกระทบต่อมวลมนุษยชาติขึ้น คือ ร่างประมวลอาชญากรรมต่อสันติภาพและความปลอดภัยของมนุษยชาติที่มีการบัญญัติความผิดที่รุนแรงอันอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อมวลมนุษย์ที่ร้ายแรง ซึ่งร่างประมวลฯ นี้จะนำมาใช้ต่อการพิจารณาคดีบุคคลที่กระทำผิดดังกล่าวในศาลอาญาระหว่างประเทศ (International Criminal Court) ที่จัดตั้งขึ้นเป็นศาลถาวร เป็นการนำกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้กับบุคคลธรรมดาในศาลระหว่างประเทศโดยตรง โดยมีการกำหนดให้มีหน้าที่ต่าง ๆ และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับรัฐ เป็นการลงโทษเมื่อบุคคลกระทำละเมิดพันธกรณีภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศที่แยกออกจากความรับผิดชอบของรัฐ โดยอยู่บนพื้นฐานที่ว่าบุคคล ไม่ควรจะได้รับ การปกป้องจากรัฐสำหรับการกระทำอาชญากรรมที่ร้ายแรงแต่ควรจะถูกนำมาสู่การตัดสินอย่างยุติธรรมทางระหว่างประเทศ โดยมีความเห็นว่าการลงโทษบุคคลเหล่านี้จะมีผลในการระงับการกระทำอาชญากรรมต่าง ๆ ในอนาคตได้¹

ดังนั้น เมื่อรัฐให้การสนับสนุนการก่อการร้าย คือ อาชญากรรมต่อสันติภาพและความปลอดภัยต่อมนุษยชาติตามที่ระบุไว้ในร่างประมวลอาชญากรรมฯ จึงเป็นการยอมรับจากประชาคมโลกที่ชัดเจนว่ารัฐที่กระทำการดังกล่าวมีความรับผิดชอบทางอาญาโดยผู้มีอำนาจตามกฎหมายภายในรัฐที่ใช้อำนาจในการมีส่วนกระทำละเมิดโดยให้การสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อการร้ายหรือมีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ กับการก่อการร้าย จะต้องรับผิดชอบจากการกระทำเช่นนี้ซึ่งเป็นความรับผิดชอบและลงโทษบุคคล มิใช่ในติบุคคลที่เป็นรัฐ อย่างไรก็ตาม หน้าที่สำคัญของร่างประมวลอาชญากรรมนี้ คือ การดำเนินคดีหรือลงโทษบุคคลที่กระทำละเมิดจะไม่มีผลใด ๆ ในการปลดเปลื้องความรับผิดชอบของรัฐจากการกระทำในฐานะขององค์กรรัฐ ความรับผิดชอบตามกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปยังคงมีอยู่ และเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศที่รัฐต้องดำเนินการเยียวยาต่อรัฐที่เสียหายร่างประมวลอาชญากรรมฯ จึงเป็นแนวโน้มของกฎหมายระหว่างประเทศที่ไม่ขัดต่อหลักกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับความรับผิดชอบรัฐ ถือได้ว่าเป็นหลักการใหม่ที่กฎหมายระหว่างประเทศถูกนำมาใช้กับการกระทำความผิดร้ายแรงบางอย่างของบุคคลโดยตรง

¹ Bassiouni, M. Cherif, **Commentaries on the International Law**

Commission's 1991 Draft Code of Crimes Against Peace and Security of Mankind (Toulouse : Editions Eres, 1993), pp.129-130.

จึงอาจกล่าวได้ว่าทั้งคำตัดสินของศาลอนุกรมเบิร์กและร่างประมวลอาชญากรรมฯ ต่างก็กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบที่เป็นแนวโน้มในการนำมาพิจารณาและวินิจฉัยความผิดเกี่ยวกับรัฐที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้ายได้ และเมื่อร่างนี้สมบูรณ์เป็นประมวลอาชญากรรมต่อสันติภาพและความปลอดภัยของมนุษยชาติ ก็จะถูกนำมาใช้วินิจฉัยตัดสินคดีในศาลอาญาระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นการดำเนินคดีในส่วนของความผิดอาญาที่ขยายจากรัฐมาสู่บุคคลหรือปัจเจกชนอันเนื่องมาจากข้อจำกัดจากความเป็นนิติบุคคลของรัฐ เพื่ออุดช่องโหว่ของกฎหมายระหว่างประเทศที่ไม่สามารถขดเขยหรือเอาผิดในส่วนของโทษทางอาญาบางประการที่ถูกนำมาเป็นข้ออ้างในการปลดปล่อยการกระทำผิดของบุคคล ทำให้อาชญากรรมที่ร้ายแรงระหว่างประเทศและมีผลกระทบรุนแรงขยายเป็นวงกว้างสู่ประชาคมระหว่างประเทศได้รับการเยียวยาทางกฎหมายระหว่างประเทศในขอบเขตที่จำกัดเพียงในทางแพ่งเท่านั้น ดังนั้น ร่างประมวลอาชญากรรมนี้ จึงมีบทบาทในการทดแทนส่วนที่กฎหมายระหว่างประเทศไม่สามารถนำมาใช้เพื่อพิจารณาในส่วนที่กล่าวมาข้างต้น

2. จากการศึกษาในบทที่ผ่านมา แสดงให้เห็นแล้วว่าปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การไม่สามารถที่จะมีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับคำนิยามขอบเขตของรัฐที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้ายอย่างเป็นสากล ทำให้การที่จะพิจารณาว่าการกระทำเช่นใดมีลักษณะดังกล่าวมีความคลุมเคลือ และองค์กรในระดับประเทศหรือในระหว่างประเทศต่างก็กำหนดให้มีคำนิยามเป็นของตนเองเพื่อนำมาใช้พิจารณาป้องกันและปราบปราม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี การร่างข้อบ่งชี้ด้วยความรับผิดชอบของรัฐของคณะกรรมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อประมวลหลักความรับผิดชอบของรัฐตามกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ได้วางขอบเขตของความรับผิดชอบรัฐจากกรณีการกระทำที่เป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ โดยให้คำจำกัดความไว้กว้าง ๆ บนหลักพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของประชาคมระหว่างประเทศโดยรวม เพื่อสามารถตีความครอบคลุมอาชญากรรมต่าง ๆ ที่ไม่ได้ถูกระบุเป็นตัวอย่างตามมาตราที่ 19 วรรค 2 และวรรค 3 โดยมีนักกฎหมายระหว่างประเทศบางท่านมีความเห็นว่า รัฐที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้ายควรได้รับการตีความให้เป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศตามมาตรา 19 ของร่างฯ เพื่อที่จะได้รับการพิจารณาลงโทษและรับผิดชอบตามร่าง² โดยให้เหตุผลว่าลักษณะ

² Clark, S. Roger, "State Terrorism : Some Lessons from the sinking of the Rainbow Warrior," *Rutgers Law Journal* 20 (1989) : 413.

ของรัฐที่กระทำเช่นนี้เป็นรูปแบบของการรุกรานทางอ้อม แม้หากพิจารณาจากวรรค 3 ของมาตรา 19 จะไม่ได้มีการระบุเป็นอาชญากรรมตัวอย่าง แต่เมื่อพิจารณาแนวโน้มที่เกิดขึ้นจากการรับเอาข้อมติของสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ และการวิเคราะห์ลักษณะหรือรูปแบบของรัฐที่สนับสนุนการก่อการร้ายจากนักกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งมีการหยิบยกหลักกฎหมายขึ้นมาพิจารณาการกระทำดังกล่าว โดยได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 สามารถสรุปได้ว่ามีลักษณะของการรุกรานทางอ้อม (Indirect Aggression)

ดังนั้น จึงมีการเสนอให้รัฐที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้ายอยู่ในขอบเขตของการกระทำอาชญากรรมระหว่างประเทศโดยรัฐตามมาตรา 19 และมีความรับผิดชอบตามร่างนี้ ซึ่งความเห็นจากนักกฎหมายระหว่างประเทศนี้เองที่อาจมีผลให้มีการระบุความผิดเกี่ยวกับรัฐที่สนับสนุนการก่อการร้ายเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศไว้ในมาตรา 19 เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งเหมือนดังที่ปรากฏในวรรค 3³ ได้ในอนาคต

3. เหตุผลจากการที่ขาดการยอมรับและเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับคำนิยามการก่อการร้ายและส่งผลกระทบต่อรัฐที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้าย ทำให้ถ้อยคำหรือคำว่า “รัฐที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้าย” ไม่ได้มีปรากฏตามกฎหมายระหว่างประเทศในที่ต่าง ๆ หากแต่กลับเป็นประเด็นในการกล่าวหาของรัฐต่าง ๆ ที่ตกเป็นเป้าหมายของการใช้การก่อการร้ายหรือกลุ่มผู้ก่อการร้ายเป็นเครื่องมือต่อรัฐที่ดำเนินนโยบายเช่นนั้น ดังที่สหรัฐอเมริกาได้กล่าวหาลิเบีย ซีเรีย อิรัก อิหร่าน และประเทศอื่น ๆ ว่าเป็นรัฐที่สนับสนุนการก่อการร้าย โดยหยิบยกลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมหรืออยู่เบื้องหลังการก่อการร้ายหรือการปฏิบัติการของกลุ่มผู้ก่อการร้ายขึ้นมากล่าวหาประเทศเหล่านี้ในเวทีระหว่างประเทศ

ความพยายามขององค์การสหประชาชาติที่มีต่อการกำหนดให้มีคำนิยามเกี่ยวกับการก่อการร้ายระหว่างประเทศ คือ การตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจว่าด้วยการก่อการร้ายเพื่อศึกษาหาสาเหตุผลกระทบและแนวทางในการแก้ไขปัญหา แต่ก็ต้องประสบความขัดแย้งเกี่ยวกับการพิจารณาแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างการก่อการร้ายและขบวนการปลดแอก เนื่องจากมีความเห็นแตกแยกระหว่างกลุ่มที่ได้รับ

³ รายละเอียดโปรดดู Draft Articles of State Responsibility : Article 19. ในภาคผนวก

ประโยชน์โดยตรงจากการก่อการร้าย คือ กลุ่มประเทศอาหรับและกลุ่มผู้คลั่งศาสนา และกลุ่มที่ได้รับประโยชน์โดยอ้อมซึ่งมักจะไม่ได้แสดงตัวหรือทำที่ แต่จะปิดบังเจตนาอันแท้จริงโดยอ้างหลักการอื่นๆ เพื่อเสนอถ้อยคำที่มีความยืดหยุ่นและกว้างพอที่จะตีความบิดเบือนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อนโยบายการเมืองของผู้ที่ใช้หรือสนับสนุนการก่อการร้ายระหว่างประเทศได้ และกลุ่มที่คัดค้านแนวความคิดของกลุ่มเหล่านี้ โดยมีสหรัฐอเมริกา อิสราเอล เป็นแกนกลางร่วมกับกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก⁴

แม้ว่าจะมีความพยายามในเวทีระหว่างประเทศเพื่อทำให้การพิจารณาการก่อการร้ายระหว่างประเทศมีความชัดเจนขึ้น แต่ก็ต้องประสบปัญหาจากความขัดแย้งของทั้ง 2 ฝ่าย อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศอาหรับบางประเทศได้เสนอความเห็นที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายโดยรัฐ (State Terrorism) โดยได้กล่าวยืนยันปฏิกิริยาว่าด้วยหลักเกณฑ์

⁴ ประเด็นปัญหาที่สำคัญและยังคงไม่สามารถหาข้อยุติได้ก็คือ การกำหนดคำนิยามเพื่อแยกแยะให้เห็นความแตกต่างระหว่างการก่อการร้ายกับขบวนการปลดแอกประเทศชาติและต่างฝ่ายต่างก็ยกเหตุผลมาสนับสนุนแนวความคิดของตน โดยฝ่ายเสนอที่มีกลุ่มประเทศอาหรับเป็นแกนหลักได้พยายามวางขอบเขตของคำว่าขบวนการปลดแอกชาติให้มีความหมายว่าเป็นการต่อสู้เพื่ออิสระของประชาชนทุกคนที่ต้องตกอยู่ใต้อาณานิคม เพื่อปลดปล่อยให้หลุดพ้นจากการปกครองที่แบ่งแยกเชื้อชาติหรือผิว เพื่อให้หลุดพ้นจากการที่ต้องถูกปกครองให้อยู่ภายใต้การกดขี่ข่มเหงและการครอบงำในรูปแบบต่าง ๆ และเพื่อให้หลุดพ้นจากการรุกรานเพื่อขยายเขตดินแดนของรัฐต่างชาติ โดยให้ถือว่าการต่อสู้ที่ชอบธรรม แต่จะต้องเป็นการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกฎบัตรสหประชาชาติและข้อมติขององค์กรที่อยู่ในเครือข่าย อนุสัญญากรุงเจนีวา 1949 เป็นหลักเกณฑ์เพื่อคุ้มครองประชาชนโดยภาวะสงครามและพิธีสารฉบับเพิ่มเติม 1977 ว่าด้วยหลักเกณฑ์เพื่อคุ้มครองประชาชนที่ไม่มีส่วนร่วมในความขัดแย้งที่ใช้อาวุธ ในขณะที่กลุ่มประเทศยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกาก็คัดค้านโดยเห็นว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ตีความความหมายของลัทธิการก่อการร้ายให้เป็นการกระทำที่มีกฎหมายระหว่างประเทศรองรับ และเป็นการยากที่จะกำหนดให้แน่ชัดเพราะย่อมขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์ ซึ่งมีส่วนประกอบต่างกันจึงไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ รายละเอียดโปรดดู พงศ์ธร บุญอารีย์, ปัญหาการก่อการร้ายระหว่างประเทศ, หน้า 249-289.

กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือระหว่างรัฐ ตามกฎบัตรสหประชาชาติ และข้อมติสมัชชาใหญ่ 32/8 เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1977 ที่ประชาคมระหว่างประเทศได้สะท้อนให้เห็นความปลอดภัยของการเดินทางทางอากาศระหว่างประเทศ ซึ่งสมัชชาใหญ่ประณามการกระทำ การจี้อากาศยาน หรือการแทรกแซงการเดินทางทางอากาศของพลเรือน โดยการคุกคามหรือใช้กำลัง และทุกการกระทำที่รุนแรงต่อผู้โดยสาร ลูกเรือ และอากาศยาน ไม่ว่าจะกระทำโดยบุคคลหรือรัฐ ซึ่งจากข้อมตินี้ถูกมองว่าเป็นกรอบการทำงานสำหรับการให้คำนิยามของการก่อการร้าย โดยรัฐ ผ่านองค์การสหประชาชาติในระยะแรก และได้เสนอความคิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายโดยรัฐเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การกระทำโดยระบอบคนต่างชาติ การเหยียดผิว อาชญากรรม จักรวรรดินิยม ต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ซึ่งเป็นการอ้างการกระทำที่รุนแรงและการกดขี่โดยระบอบของคนต่างชาติต่อประชาชนที่ต่อสู้เพื่อปลดแอกในสิทธิของการกำหนดใจตนเองที่ถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย เสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน

2) การกระทำโดยรัฐต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐอื่น ไม่ว่าจะเป็นการใช้กำลังต่ออำนาจอธิปไตยและเอกราชของรัฐอื่น โดยการขัดขวางทางเศรษฐกิจหรือคุกคามความมั่นคงของรัฐที่มีอำนาจด้อยกว่า⁵

แนวคิดข้างต้นกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตกไม่เห็นด้วย โดยมองว่ายังขาดกรณีที่สำคัญ คือ การที่บางประเทศยอมให้ผู้ก่อการร้ายระหว่างประเทศซึ่งกระทำความผิดสามารถหลบซ่อนตัวในประเทศนั้น และบางประเทศให้การสนับสนุนต่อกลุ่มผู้ก่อการร้ายด้วยการให้อาวุธ ยุทธปัจจัย และการเงินต่อผู้ก่อการร้ายระหว่างประเทศ⁶

⁵ United Nations General Assembly, Analytical Study Prepared by the Secretariat in accordance with General Assembly Resolution 32/147. (A/AC/460/4) 28 February 1979

⁶ Report of the Ad hoc Committee on International Terrorism, General Assembly Official Records : Thirty-fourth Session Supplement No. (A/34/37), 1979, pp.22-29.

ความเห็นที่ทั้ง 2 ฝ่ายเสนอเป็นแนวทางของการให้คำนิยามเกี่ยวกับการก่อกองการร้ายที่ใช้โดยรัฐ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าการที่รัฐใช้การก่อกองการร้ายเป็นเครื่องมือ นั้น แต่เดิมจะเป็นการกระทำที่มีพื้นฐานจากระบอบการปกครองตามลัทธิจักรวรรดินิยม ลัทธิอาณานิคม ซึ่งจะเป็นไปตามสถานการณ์และลัทธิที่แพร่กระจายในขณะนั้น และเมื่อ สังคมระหว่างประเทศมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไป แนวความคิดที่มีต่อปรากฏการณ์ ของการก่อกองการร้ายโดยรัฐขยายไปสู่การให้การสนับสนุนการก่อกองการร้ายหรือใช้กลุ่มผู้ก่อ การร้ายที่เคลื่อนไหวและมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกันเป็นเครื่องมือหรือนโยบายต่าง ประเทศ และปัจจุบันกลายเป็นสงครามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำลายเสถียรภาพความมั่นคง ของรัฐโดยเฉพาะรัฐประชาธิปไตย

จะเห็นได้ว่า การก่อกองการร้ายได้มีวิวัฒนาการในรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากอดีต ไปสู่การก่อกองการร้ายที่เป็นเครื่องมือของบางรัฐในลักษณะของนโยบายต่างประเทศ แต่การพัฒนาคำนิยามที่จะนำมาพิจารณาการก่อกองการร้ายยังคงไม่มีความชัดเจน แม้กระทั่ง ปัจจุบันทำให้เกิดเป็นช่องโหว่ให้มีการกล่าวอ้างว่าการกระทำของกลุ่มผู้ก่อการร้ายตน เป็นการกระทำเพื่อปลดแอกชาติ และเมื่อมีรัฐให้การสนับสนุน รัฐที่กระทำการดังกล่าว ก็จะทำอ้างว่าเป็นการกระทำที่ช่วยเหลือให้กลุ่มดังกล่าวได้ปลดแอกชาติ ซึ่งได้รับการรองรับ จากกฎหมายระหว่างประเทศ แม้ว่า จะปฏิบัติการณ์ในรูปแบบของการก่อกองการร้ายก็ตาม ดังเช่นกรณีขบวนการปลดปล่อยปาเลสไตน์ (PLO) ที่ปฏิบัติการโดยวิธีการจี้อากาศยาน สังหารหมู่ นักกีฬาอิสราเอล การระเบิดในที่สาธารณะ การจับตัวผู้บริสุทธิ์เป็นตัวประกัน เพื่อต่อกรให้ประเทศที่ตกเป็นเหยื่อยอมปฏิบัติตามเป้าหมายทางการเมืองของตน การกระทำเช่นนี้โดยปกติจะเป็นการก่อกองการร้ายระหว่างประเทศ แต่กลุ่มประเทศอาหรับ ต้องการที่จะให้การกระทำของขบวนการ PLO เป็นการกระทำเพื่อปลดแอกชาติและไม่ถือ ว่าเป็นการก่อกองการร้ายระหว่างประเทศ และหากว่ารัฐใดสนับสนุนกลุ่ม PLO อาจถูก พิจารณาว่าเป็นรัฐที่ให้การสนับสนุนการก่อกองการร้ายหรือไม่ เพราะการที่จะยอมรับว่าการ ปลดแอกชาติสามารถใช้วิธีการการก่อกองการร้ายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ เป็นสิ่งที่อาจก่อ ให้เกิดภัยอันตรายร้ายแรงต่อประชาคมระหว่างประเทศ

ความแตกต่างระหว่างการปลดแอกชาติและการก่อกองการร้ายระหว่างประเทศ คือ การปลดแอกชาตินั้น กฎหมายระหว่างประเทศอนุญาตไว้หรือรับรองไว้ แต่ไม่ใช้การ ใช้กำลังอาวุธหรือประทุษร้ายต่อคนบริสุทธิ์ ซึ่งจริง ๆ แล้วการกระทำการก่อกองการร้ายนี้ เป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งที่ประชาคมโลกประณาม

ประเด็นที่กล่าวมาจึงส่งผลกระทบต่อแนวโน้มของกฎหมายระหว่างประเทศในอนาคต เนื่องจากหลักเกณฑ์ที่จะนำมาใช้เพื่อแบ่งแยกระหว่างการก่อการร้ายระหว่างประเทศและ ขบวนการปลดแอก จะสามารถบ่งบอกได้ว่าหากมีรัฐให้การสนับสนุนการกระทำเช่นนั้น จะถูกพิจารณาให้เป็นรัฐที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้ายหรือไม่ และจากการที่ยังไม่มีความชัดเจนต่อหลักเกณฑ์ที่จะนำมาพิจารณาการกระทำเหล่านี้ ทำให้มีการใช้การปลดแอกชาติเป็นข้ออ้าง ทั้งโดยกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่ปฏิบัติการและรัฐที่ชักกลุ่มผู้ก่อการร้ายเป็น เครื่องมือ

และจากช่องโหว่ในการขาดหลักเกณฑ์ที่จะนำมาพิจารณาสืบเหล่านี้ ทำให้กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทั้งการก่อการร้ายและรัฐที่สนับสนุนไม่ได้มีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ความขัดแย้งและข้ออ้างที่นำมาใช้ ยืนยันก็เป็นกรณีเดิม ๆ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากหลักกฎหมายที่นำมาใช้ตามที่กล่าว มาแล้วในบทที่ 3 ที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศส่วนใหญ่ไม่สามารถตอบสนองต่อ ปัญหาได้อย่างเหมาะสม การเกิดหลักกฎหมายจากที่ต่าง ๆ ต้องประสบปัญหา การเมืองระหว่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้การยืนยันหลักเกณฑ์ในกรณีดังกล่าวจะ ปรากฏในข้อมติของสมัชชาใหญ่สหประชาชาติที่รับเอาเพื่อตอบสนองปรากฏการณ์ที่ เปลี่ยนแปลง โดยการสะท้อนเจตนารมณ์ประชาคมโลก และถือได้ว่าข้อมติเหล่านั้นมี บทบาทในลักษณะการวางกฎเกณฑ์ให้รัฐต่าง ๆ ปฏิบัติตาม เพื่อเป็นการอุดช่องโหว่จาก การที่กฎหมายระหว่างประเทศไม่มีความชัดเจน และสามารถนำมาใช้เพื่อยืนยันความผิด เกี่ยวกับการสนับสนุนการก่อการร้ายของรัฐได้

ดังนั้น ในส่วนของแนวโน้มของกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับรัฐที่ให้การ สนับสนุนการก่อการร้ายจึงอาจมองเห็นได้จากในส่วนทั้งหมดที่กล่าวมาและเป็นสิ่งที่ สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาอย่างยิ่ง